

Sõit kaari mööda allapoole

1938. aastal asus OUN-i etteotsa endine peelluurialane A. Melnik, kes oli samuti polkovniku aukraad. Üheks juhiks oli ka S. Bandera. Kuni fašistliku Saksa samaa purustamiseni oli OUN hiilerlaste teenistuses. Hiljem põgenesid selle organisatsiooni juhid Lääne-Saksamaale.

UPA («Ukraina Ülestõusnute Armee») moodustati 1943. aastal ajutiselt okupeeritud Ukraina lääneoslaste maa-alal. Hiljem põgenes osa UPA liikmeid läände, osa aga pages metsadesse ja jätkas diversiooni- ning terroriakte. Astuti ka sidemesse välisriikide luureorganitega. UPA-s olid sõjaväelised formeeringud. Kõige suuremat nimetati kureniks. Sinna kuulus paarsada meest. Roi oli umbes paarikümne meheline bande. Tšetasse kuulus vaid paar inimest.

Metsades tegutsevad jõugud liknideeriti. Kuid nende tõttu tuli kanda uusi inimkaotusi.

Rovno sünd langes vanade ürikute järgi 1282. aastale. Asula tekkis väikese Ustje jõe

kaldale. IX—X sajandil elasid seal drakulaanide hõimud. Elu polnud kuigi kerge. Sageli tuli end relvaga kaitsta. 1340. aastal rüüstasid linna Leedu värsid. Magus polnud lihtnimese elu ka siis, kui Rovno kuulus Ukraina magnaatide Ostrožkite valduste hulka. Kaks sajandit vaeveldi Poola all. Kui Ukraina kohal lõi hehkima Bogdan Hmelniitski mõõk, süttisid ka Rovnomaal paanide mõisad. Rõhujatele maksti kätte.

Kuni XIX sajandi lõpuni kujutas Rovno endast vaikset, kõrvalist kohakest.

Rovno muuseumis võib praegu näha telegraafiaparaati, mille kaudu võeti vastu teade revolutsioonist Peterburis. Rovnomaa oli Kodusõja ajal ägedate lahingute paigaks.

1920. ndatel aastatel nägi Rovno Esimese Ratsaarmee polke. Seal purustasid peelluurialasi V. Boženko ja T. Tšerņani põlgud. Rovno lähedal hukkus Kodusõja le-

gendaarne kangelane Oleko Dundiš. Tema vaprustest ja leidlikkusest on palju kirjutatud. Teda on kujutatud filmides. Rovno kesklinnas paiknevas Tarass

Oleko Dundiši mälestussammas,

Sevtšenko nimelises pargis asub Oleko Dundišile püstitatud mälestussammas. Selle alusele on kirjutatud sõnad, mis lausub selle ulja võitleja iseloomustamiseks K. J. Vorosilov. Võidupühal Rovnos viibides asetati mälestussamba jalamisele palju pärge ja villi.

Kuid paremini varustatud Poola väed tungisid uuesti Lääne-Ukraina maadele. 1939. aastal ühendati Lääne-Ukraina Nõukogude Sotsialistliku Vabariigiga. Samal aastal moodustati ka Rovno oblast.

Järgnesid sõja-aastad. Partisanide vaprast tegevusest sõjaaastail oli eespool juba juttu.

Mauseumis võib vaadata pilte Poola-aegsest Rovnost, ehk Rovnost, nagu tollal kirjutati. Nüüd ei tunne neid kohti midugi ära. Püüdsime teada saada, palju seal praegu elanikke on. Täpselt arvu aga ei kuulnud kelleltki. Sellepärast ei julgegi seda nimetada.

Linnas asub 3 kõrgemat kooli: 9 tehnikumi, 24 üldhariduslikku kooli, 14 kino. Kõrgemate koolide ning tehnikumide õppejõudude hulgas on 107 teaduste doktorit

ja kandidaati. Muidugi, see arv võib olla vahepeal muutunud.

Kauneimaks kohaks linnas on kahtlemata Tarass Sevtšenko nimeline park. See on linna töötajate armastatuim puhkekoht. Kirjaniku mälestussammast valgustavad õhtul mitmevärvilised projektorivihud. Pargis asub kino, vabahürestoran, mitu kohvikut. Selle nime all nad seal seisid, kuid neis joodi küll kõike muud peale kohvi. Loomulikult ei puudunud ka tantsupõrand. Sinna astusime meiega korraks juurde. Kuid paraku tuli lahkuda. Vanus ei andnud välja. Sealne tantsupõrand oli nagu meilgi mõnel pool alaealisusest napilt üleastunute põalt.

Mõnus oli õhtuti jalutada narskkaevude ümber. Ja loomulikult atraktsioonid. Kiikedest alustades ning kuradirattaga lõpetades. Ja rahvast kui palju. Õhtul kella kümne-üheteistkümne paiku oli park veel inimesi täis. Leidus palju kõrvalisi ollesid, kus kõik vingid olid vaid kahe inimese põalt.

(Järgneb)